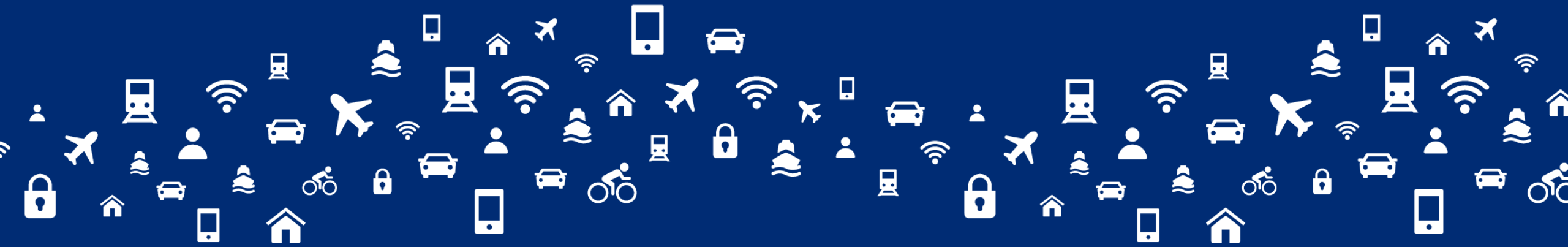
Turvallisuuskulttuurin itsearviointityökalu

Väline raideliikenteen toimijoille oman turvallisuuskulttuurin arviointiin ja kehittämiseen

Miksi työkalu tarvitaan?

- Turvallisuuskulttuuri on yksi merkittävimmistä turvallisen toiminnan edellytyksistä. Se näkyy mm. siinä:
  - mitä organisaatiossa pidetään tärkeänä
  - miten turvallisuudesta ajatellaan
  - miten toimitaan jokapäiväisessä työssä
- Vaikka turvallisuusjohtaminen ja riskienhallinta ovat monille tuttuja, turvallisuuden kulttuurisia tekijöitä voi olla vaikeampi tunnistaa ja arvioida systemaattisesti.
- Siksi toimijoille on kehitetty käytännönläheinen itsearviointityökalu, joka auttaa tarkastelemaan oman organisaation turvallisuuskulttuuria. Työkalun tavoitteena on auttaa tunnistamaan sekä vahvuuksia että kehittämiskohteita ja tukea jatkuvaa kehittämistä.
- Työkalu auttaa lisäksi toteuttamaan ERAn oppaassa mainittua suositusta

Työkalun tausta

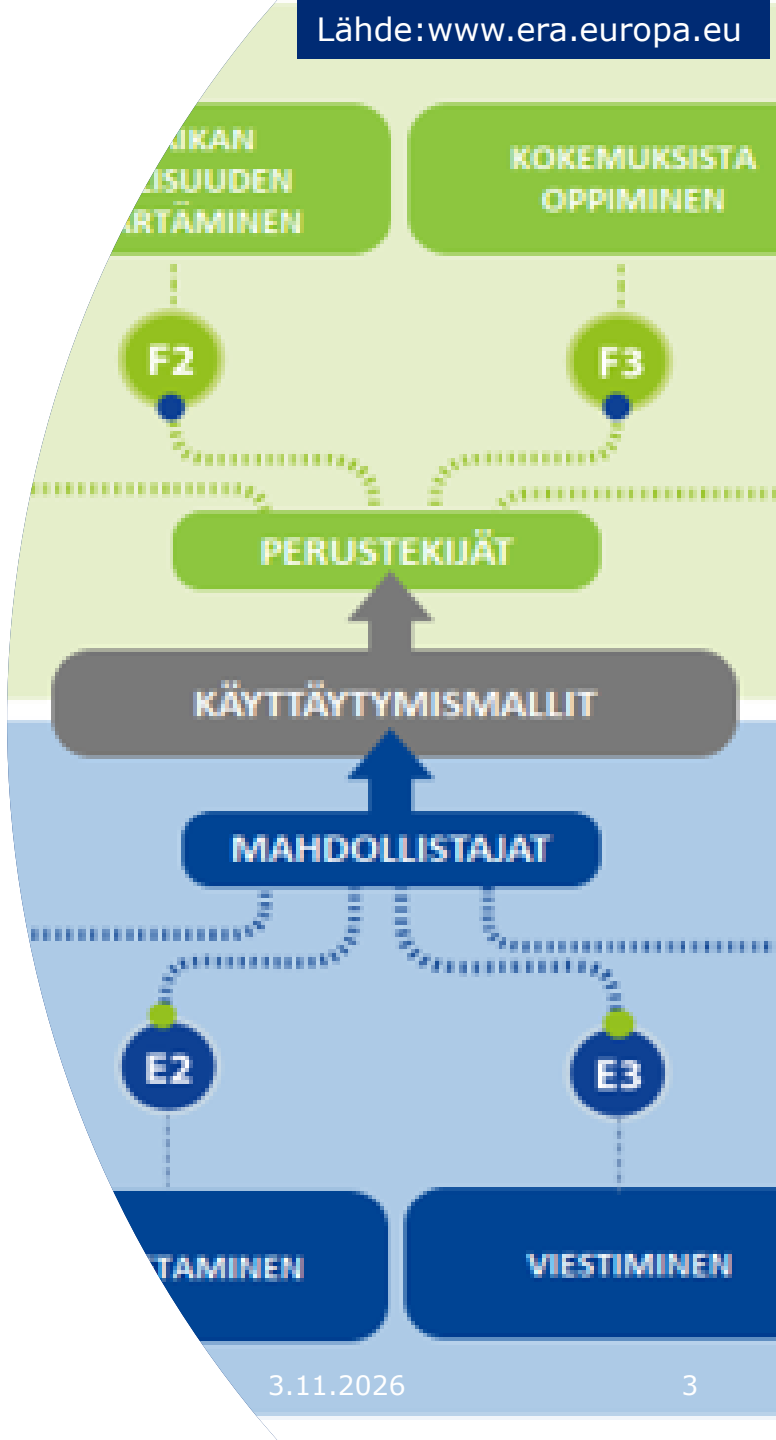
Itsearviointityökalu perustuu Euroopan unionin rautatieviraston (ERA) turvallisuuskulttuurimalliin.

Mallissa turvallisuuskulttuuria tarkastellaan kahdesta näkökulmasta:

- Turvallisen toiminnan perustekijät
- Organisaation kulttuuriset mahdollistajat

Näiden pohjalta työkalussa arvioidaan turvallisuuskulttuurin keskeisiä osa-alueita:

- keskeisten riskien hallintaa
- työn todellisuuden ymmärtämistä
- kokemuksista oppimista
- turvallisuuden sisällyttämistä kaikkeen toimintaan
- vuorovaikutusta
- rooleja ja vastuita
- viestintää ja osaamista
- turvallisuuden vakiinnuttamista arkeen.

Työkalun perusajatus

Itsearviointityökalu on helppokäyttöinen Excel-taulukko.

Työkalun tarkoituksena on:

- ohjata pohtimaan omaa toimintaa
- synnyttää keskustelua turvallisuudesta
- auttaa tunnistamaan vahvuuksia
- tuoda näkyväksi kehittämiskohteita
- lisätä yhteistä ymmärrystä turvallisuuden nykytilasta

Työkalu ei ole tarkastus- tai auditointilista. Kyse on ennen kaikkea organisaation omasta arviosta ja oppimisesta.

Keskustelu on tärkein osa arviointia

Työkalu korostaa laadullista arviointia.

Arvioinnissa:

- tarkastellaan käytännön toimintaa
- hyödynnetään apukysymyksiä keskustelun tukena
- kerätään havaintoja, esimerkkejä ja näkemyksiä
- etsitään yhdessä turvallisuutta tukevia käytäntöjä sekä kehittämistarpeita

Tavoitteena ei ole löytää "oikeita vastauksia" vaan muodostaa mahdollisimman realistinen kuva organisaation turvallisuuskulttuurista.

Lähde: Copilot

Kaikki mukaan arviointiin

Parhaat tulokset syntyvät, kun arviointiin osallistuu laajasti eri henkilöstöryhmiä.

Mukana voivat olla esimerkiksi:

- Johto ja esihenkilöt
- turvallisuus- ja omavalvontatehtävissä toimivat asiantuntijat
- operatiivinen henkilöstö

Erityisen arvokasta on saada mukaan niiden henkilöiden näkemykset, jotka työskentelevät päivittäin turvallisuuden kannalta kriittisissä tehtävissä.

Arvioinnista tekoihin

Itsearvioinnin tarkoitus ei ole jäädä havainnoiksi.

Arvioinnin jälkeen:

- tunnistetaan kehittämiskohteet
- sovitaan tarvittavat toimenpiteet
- määritellään vastuut ja aikataulut
- seurataan edistymistä

Työkalu sisältää myös erillisen kehitystoimenpidetaulukon kehittämistyön tueksi.

Mitä hyötyä työkalusta on?

Työkalu auttaa toimijaa:

- kohdistamaan huomion turvallisuuden kulttuurisiin tekijöihin
- tunnistamaan turvallisuuskulttuurin vahvuuksia ja kehittämiskohteita
- lisäämään keskustelua turvallisuudesta
- osallistamaan henkilöstöä turvallisuuden kehittämiseen
- vahvistamaan yhteistä ymmärrystä turvallisesta toiminnasta
- kehittämään toimintaa pitkäjänteisesti turvallisempaan suuntaan.

Lähde:Shutterstock

Käyttöönotto ja raportointi

- Työkalu julkaistaan Traficomin verkkosivuilla.
- Se on kaikkien toimijoiden vapaasti käytettävissä.
- Työkalun käyttö on vapaaehtoista.
- Turvallisuuskulttuurin omaehtoisesta arvioinnista raportoidaan kuitenkin jatkossa turvallisuuskertomuksissa.
- Turvallisuuskertomusten ohjeistusta päivitetään tukemaan tätä käytäntöä.
- Tavoitteena on kannustaa toimijoita tarkastelemaan turvallisuuskulttuuriaan säännöllisesti ja kehittämään sitä omista lähtökohdistaan.

Yhteenveto

Hyvä turvallisuuskulttuuri on yksi merkittävimmistä turvallisen toiminnan edellytyksistä

Turvallisuuskulttuurin itsearviointityökalu

- perustuu ERA:n turvallisuuskulttuurimalliin
- auttaa tunnistamaan vahvuuksia ja kehittämiskohteita
- tukee avointa keskustelua turvallisuudesta
- kannustaa sopimaan konkreettisista kehittämistoimista
- tukee turvallisuuden jatkuvaa parantamista

Turvallisuuskulttuuri syntyy jokaisen toiminnasta – sen kehittäminen kuuluu meille kaikille.

Kiitos!

Lisätietoja:
Sanna.Makitalo(at)traficom.fi